

Beslutningsforslag nr. B 47. Fremsat den 14. november 2003 af Anne-Marie Meldgaard (S), Sophie Hæstorp Andersen (S), Lotte Bundsgaard (S), Morten Bødskov (S), Karen J. Klint (S) og Ole Stavad (S)

Forslag til folketingsbeslutning

om et autorisationssystem for indvandretolke

Folketinget opfordrer regeringen til at indføre et autorisationssystem, som forpligter offentlige og halvoffentlige institutioner til at anvende tolke med certifikat fra en af de bekendtgørelsesbelegte tolkeuddannelser på Handelshøjskolen i København eller Handelshøjskolen i Århus.

Systemet skal indeholde følgende elementer:

1. Staten, amterne, kommunerne, retsvæsenet og sundhedsvæsenet pålægges at anvende certificerede tolke, som har aflagt prøve ved Handelshøjskolen i København eller Handelshøjskolen i Århus.
2. Der fastsættes en takst for tolkning inden for det offentlige, som afspejler tolkenes uddannelsesniveau.
3. Der åbnes mulighed for at tage uddannelsen til statsprøvet tolk som almindelig, SU-berettiget uddannelse.
4. Der igangsættes en undersøgelse af flaskehalsproblemer, der eventuelt vil opstå, når kravet om autorisation træder i kraft.
5. Der igangsættes en undersøgelse af, om der er behov for at modulopdele uddannelserne til statsautoriseret tolk og kræve forskellige minimumsniveauer i forskellige offentlige og halvoffentlige institutioner.

Folketinget opfordrer endvidere regeringen til at fremsætte lovforslag, der ophæver de eksisterende krav om indfødsret og om, at en person skal være fyldt 25 år for at kunne beskikkes som tolk eller translator.

Bemærkninger til forslaget

Der stilles i dag ikke nogen formelle krav til de tolke, der anvendes af offentlige institutioner. Tolkebestanden hos de statslige udlændingemyndigheder, amterne, kommunerne, retsvæsenet og sundhedsvæsenet er derfor af meget svingende kvalitet.

Tolkebestandens kvalitet kritiseres blandt andet af dommerstanden i *Rapport om tolkebestand i retssager* afgivet i april 2003 af arbejdsgruppen om tolkebestand i retssager nedsat under Domstolsstyrelsen. Arbejdsgruppen påpeger, at retsplejelovens § 149, stk. 1, der bestemmer, at afhøring af personer, der ikke mestrer dansk, så vidt muligt skal ske ved hjælp af translator, sjældent kan opfyldes. På rigspolitiets tolkeliste, som bruges til rekruttering, har kun 1 pct. af tolkene i de afrikanske og asiatiske sprog en uddannelse.

Ud over sikkerhed for et tilstrækkelig højt sprogligt niveau efterlyser arbejdsgruppen kendskab til tolkeetik, tolketeknik, det danske retssystem og juridisk terminologi hos de tolke, der anvendes.

I retssystemet – inklusive hos udlændingemyndighederne – er der derfor risiko for, at tolkenes sproglige, tekniske eller etiske mangler påvirker sagsforløbet og retssikkerheden.

I sundhedssektoren og hos udlændingemyndighederne er det desuden et problem, at børn ofte fungerer som tolke for deres forældre. Det giver børnene en uhensigtsmæssig voksenrolle, ikke mindst i tilfælde, hvor børn tolker for forældre, som har været udsat for forfølgelse og overgreb.

Ifølge en endnu ikke publiceret interviewundersøgelse foretaget af forskningschefen for Rehabiliterings- og Forskningscentret for Torturofre, hvori der indgår interviews med 131 11-23-årige flygtninge fra Mellemøsten, oplyser 104 af de unge (79 pct.), at de har tolket for forældrene hos lægen, 66 (50 pct.) i socialforvaltningen og 69 (53 pct.) i skolen. Karakteren af børnenes/de unges tolkning og situationen, de tolker, bliver ikke kortlagt i undersøgelsen, men omfanget er foruroligende, ikke mindst fordi mangelen på tolke i afrikanske og asiatiske sprog er endnu større end mangelen på mellemøstlige tolke.

Anvendelsen af underkvalificerede tolke og børn som tolke for deres forældre begrundes med mangelen på uddannede tolke. Der findes tolkeuddannelser på handelshøjskolerne både i Århus og i København. Trods det store behov for tolke har uddannelserne store problemer med at rekruttere studerende. I Århus har det endnu ikke været muligt at etablere hold.

Der er flere sandsynlige årsager til, at uddannelserne til statsprøvet tolk mangler tilslutning. Dekanerne og de fagansvarlige på de to uddannelsessteder har selv påpeget følgende problemstillinger:

1. Retsvæsenet, sundhedsvæsenet, staten, amter, kommuner, organisationer m.v. anvender »tolke« uden at kræve dokumentation for disses kvalifikationer. Der er altså intet incitament til at tage en kompetencegivende uddannelse.
2. Flere kommuner og arbejdsformidlinger betaler endog meget høje kursusafgifter for deres klienter på diverse ikkekompetencegivende kurser.
3. Der er intet økonomisk incitament til at tage en kompetencegivende uddannelse.
4. Uddannelsen til statsprøvet tolk er for dyr i forhold til målgruppen (22.400 kr. på åben uddannelse).

Arbejdsgruppen under Domstolsstyrelsen tilføjer, at der efter lov om translatorer og tolke, jf. lovbekendtgørelse nr. 181 af 25. marts 1988, stilles krav om dansk indfødsret for at blive statsautoriseret translator og tolk, hvilket forhindrer udlændinge i at opnå denne autorisation de første 7-8 år, de opholder sig i Danmark. På den baggrund opfordrer regeringen til at fremsætte lovforslag, der ophæver kravet om indfødsret for at opnå beskikkelse som tolk og translator. Et sådant lovforslag bør tillige ophæve kravet om, at personen skal være fyldt 25 år for at få ret til beskikkelsen.

Et autorisationssystem og en omlægning af uddannelserne til almindelige, SU-berettigede uddannelser samt en løntakst, der afspejler uddannelsesniveaut, vil afhjælpe de nævnte problemer. Til gengæld kan der opstå et flaskehalsproblem. Dette kan eventuelt løses med en eksaminering og certificering af de fun-

gerende tolke uden undervisning eller efter undervisning i tolkeetik og lignende værktøjsfag.

Flaskehalsproblemet og problemer med uens behov i forskellige institutioner og uens evner hos de tolke-

studerende kan løses med en modulopbygning med forskellige certificeringsniveauer og forskellige minimumskrav ved forskellige institutioner og myndigheder.

Skriftlig fremsættelse

Anne-Marie Meldgaard (S):

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig herved at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om et autorisationssystem for indvandretolke.

(Beslutningsforslag nr. B 47).

Jeg henviser i øvrigt til de bemærkninger, der ledsager forslaget, og anbefaler det til Tingets velvillige behandling.